

Vetelin kunta

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2017

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon, tarkastuksen ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, onko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kunnassa.

1.2. Lautakunnan kokoonpano ja tilintarkastaja

Kunnanvaltuusto on valinnut ajalle 1.6.2017 – 31.5.2021 tarkastamaan vuosien 2017 -2020 tarkastukset tarkastuslautakunnaksi seuraavat jäsenet:

Varsinainen jäsen	henkilökohtainen varajäsen
Tapio Palohuhta	Eveliina Tyynelä
Jarno Vähäkainu	Leila Aho
Tarja Tuominen	Marina Pulkkinen
Veijo Savolainen	Kari Pollari
Salme Lempiälä	Mauri Korpela

Puheenjohtajana on toiminut Tapio Palohuhta ja varapuheenjohtajana Jarno Vähäkainu.

Kunnanvaltuusto on valinnut kunnan tilintarkastajaksi toimikaudeksi 2017 – 2020 JHTT-yhteisö BDO Auditor Oy:n vastuullisena tarkastajana JHT HT Tuula Ylikangas.

1.3. Arvioinnin toteuttaminen

Kunnanvaltuuston asettamien tavoitteiden ja painopistealueiden toteutumista on seurattu kunnanhallituksen antaman toimintakertomuksen, kokous- ja muunkin aineiston pohjalta. Lautakunnan kokouksessa on kuultu viranhaltioita ja yhtiöiden toimitusjohtajia ja saatu ajankohtaisselvitykset seuraavasti:

22.8.2017

kunnanjohtaja Hannu Jyrkkä

- Vetelin kunnan strategia ja strategiset tavoitteet
- Pitkäkoski Oy:n toiminta
- konserniohje

talousjohtaja Jyri Myllymäki

- tulos- ja rahoituslaskelma 30.6.2017 ja ennuste 2017
- talousarviovalmistelu

15.9.2017

hallintosihteeri Antti Tattari

- sidonnaisuuksien ilmoittaminen

25.10.2017

sivistysjohtaja Maria Keltti-Heikkilä

- ajankohtaiset hänen toimialaansa koskevat asiat esim. varhaiskasvatussuunnitelma ja sen toiminnalliset muutokset, perusopetuksen toiminta ja lukiotilanne

tekninen johtaja Asko Mikkola

- ajankohtaiset hänen toimialaansa koskevat asiat esim. lautakuntien yhdistäminen, talousarvion ja investointien toteutuminen kaavoituskohteet

talousjohtaja Jyri Myllymäki

- henkilöstöasiat
- talousarviovalmistelu

12.1.2018

Vetelin Energia Oy:n tj Juha Kauppinen

- ajankohtaiset asiat, kehitysjohtajan uudelleenrekrytointi ja muu henkilöstötilanne,
- toimintatapojen kehittäminen, verkoston kehittämissuunnitelman toteutuminen, vesivoiman tilanne

Kiinteistö Oy Vetelinraitin tj. Jussi Mikkola

- ajankohtaiset asiat esim. kuntotutkimukset aloitettu, korjaussuunnitelmat, uudisrakentaminen

Pitkäkoski Oy:n tj. Hannu Jyrkkä

- kunnan omistajastrategia
- hotelli-ravintolatoiminnan hoitaminen ja kehittäminen
- toiminnan käynnistäminen

4.4.2018

Ajankohtaiskatsaus hallituksen puheenjohtaja Jussi Torppa ja kunnanjohtaja Hannu Jyrkkä

- tilikauden 2017 oleelliset tapahtumat
- tuloslaskelma tunnusluvut
- kunnan merkittävimmät kehitystoimenpiteet 2018
- kunnan taloudellinen tilanne
- kehityskeskustelut kunnanjohtajan kanssa

7.5.2018

talousjohtaja Jyri Myllymäen ajankohtaistalouuskatsaus

- kunnan lainatilanne
- lyhennysohjelma
- lainojen korot
- kassalainat

sivistysjohtaja Maria Keltti-Heikkilän ajankohtaiskatsaus

- moduuliopetus
- varhaiskasvatus; varhaiskasvatussuunnitelma
- tilinpäätöksen toteutuminen v. 2017

24.5.2018

Valtuuston puheenjohtaja Erkki Lassila

- Vetelin Energian Oy:n tilanne
- yrityskauppa
- strategia

- tilintarkastuskertomuksen käsittely
- esitys valtuustolle tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä
- arviointikertomuksen hyväksyminen ja esitys valtuuston käsiteltäväksi

2. Toimintakertomuksessa raportoitujen tavoitteiden toteutuminen**2.1 Vuoden 2017 talousarvion toteutuminen**

Vuoden alijäämäksi muodostui 377 819,05 €. Se on n. 68 000 € suurempi kuin talousarvion lukema.

Tuloksen heikkenemiseen vaikuttaneet tekijät olivat:

- verotulojen pieneneminen n. 266 000 €
- valtionosuuksien pieneneminen n. 114 000 €

parantavana tekijänä oli sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon kustannuksien pieneneminen 1,25 % eli 293 761 € kokonaiskustannuksien ollessa 12 404 659 €.

2.2. Tavoitteiden toteutuminen

Uuden strategian mukaiset tavoitteet

- talous tasapainossa kilpailukykyisellä veroasteella
- työpaikat lisääntyvät
- houkutteleva ympäristö nykyisille ja uusille asukkaille ja yrityksille
- asukkaat viihtyvät ja asukasluku kasvaa.

Työ näiden päämääriin pääsemiseksi jatkuu tiiviisti ja tarmokkaasti. Parhaiten työ on edistynyt liikuntapuiston rakennushankkeen toteutumisena ja Taidekartanon alueen kaavoituksen edistymisenä.

Asukkaiden määrä väheni vuonna 2017 42 asukkaalla ollen 31.12.2017 3 217. Tilastokeskuksen antamien ennakkotietojen mukaan muuttotappion osuus vähenemisestä oli 44 henkeä. Syntyneitä puolestaan oli 6 enemmän kuin kuolleita.

2.3. Kuntakonsernin yhtiöt

Kuntakonsernin yhtiöt ovat Vetelin Energia Oy, KOy Vetelinraitti ja Pitkäkoski Oy. Kunta omistaa kyseiset yhtiöt 100 prosenttisesti. Kullekin yhtiölle oli asetettu tulos-, toiminta- tai muu tavoite.

Vetelin Energia Oy:n liikevaihto lähti selvään kasvuun, mutta asetettuun kasvuprosenttiin ei päästy, samoin tulostavoite jäi asetetusta tavoitteesta.

Vetelinraitti KOy ei saavuttanut asetettua katetavoitetta (EBITDA). Uuden rivitalon rakentamissuunnittelu aloitettiin tavoitteen mukaisesti.

Pitkäkoski Oy aloitti vuoden aikana hotelli-ravintolatoiminnan suunnitelman mukaisesti. Toiminta pyöri osan vuotta, joten alkuvaiheiden lisäkustannukset vaikuttivat niin, ettei tulostavoitteeseen päästy.

2.4. Henkilöstö

Vuoden lopussa Vetelin kunnan palveluksessa oli 160 työntekijää eli saman verran kuin edellisellä vuonna.

Henkilökustannukset olivat vuonna 2017 noin 4 898 000 € eli 0,4 prosenttia noin 20 000 € pienemmät edellisestä vuotta.

Sairauspäivien määrä laski vuonna 2017 511 päivällä 1570. Keskimäärin sairauspäiviä oli henkeä kohden noin 9,8 päivää, vuotta 2016 keskimäärin 13,6 päivää.

2.5. Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät Vetelin kunnan kohdalla:

- **vuosia jatkuneet alijäämäiset tilinpäätökset**
- edelleen valtion ja kuntien toimintaa säätelevän lainsäädäntötyön keskeneneräisyydestä johtuva epätietoisuus kunnan ja sen suurimman palvelutoimialan sosiaali- ja terveyshuollon järjestämisen ja rahoituksen tulevaisuudesta sekä uudessa toimintaympäristössä tarvittavien kiinteistöjen tarpeesta
- **asukasmäärän jatkuva pieneneminen ja verotulojen väheneminen**
- kunnan ja kuntakonsernin korkeat lainakannat yhdessä koron nousuriskin kanssa
- kunnan lainakanta 31.12.2017 oli noin 15 977 000 €, 4 967 €/asukas (2016 noin 14 189 000 €, 4 354 €/asukas)
- kuntakonsernin lainakanta 31.12.2017 oli noin 25 519 000 €, 7 932 €/asukas (2016 noin 24 160 000 €, 7 413 €/asukas). Kunnan osuus yhteisestä lainakannasta oli 62,6 %.

3. KOKONAISTALouden ARVIOINTI

3.1. Käyttötalous

Kunnan ulkoiset toimintatuotot olivat yhteensä 3,57 m€. Vastaavasti toimintakulut olivat 22,95 m€, jolloin toimintakate jäi 19,38 m€ negatiiviseksi. Verotuloja kertyi 10,52 m€ ja valtionosuuksia 9,77 m€. Vuosikate oli 0,814 m€ €. Suunnitelman mukaiset poistot olivat 1,20 m€. Tilikauden tulos on 0,378 m€ alijäämäinen. Talousarviossa muutosten jälkeen tulos oli arvioitu 0,308 m€ alijäämäiseksi.

- Kunnan henkilöstökulut olivat liitetietojen mukaan 6,4 m€; vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 4,1 %.
- Kunnan tilinpäätös on jonkin verran huonompi verrattuna edelliseen vuoteen. Toimintakate huononi edelliseen vuoteen verrattuna 0,214 m€. Vuosikate huononi 0,149 m€. Verotulot vähentyivät 0,266 m€ eli 2,5 %. Valtionosuudet vähentyivät 0,115 m€ eli 1,2 %.
- Valtuustoon nähden määrärahojen sitovuustasona on toimielintaso; menot ja tulot bruttona. Talousarvion toteutumisvertailun mukaan sitovuustason menomäärärahojen ylityksiä oli kunnanhallitus 219.948 €; tuloarvioiden alituksia oli sivistyslautakunta 40.382 €; kansalaisopisto 10.289 €; tekninen lautakunta 33.590 €. Muilta osin hallintokunnat pysyivät toiminnassaan hyvin talousarvion raameissa.
- Taseessa ei ole kattamatonta alijäämää, vaan ylijäämää on 421 €/as. Konsernitalinpäätöksen mukaan kertynyt ylijäämä on 991 €/as. Konsernin lainakanta on 7.932 €/as.

3.2.Kunnan kehitystä kuvaavat tunnusluvut:

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
vuosikate €/as	385	220	-21	107	88	-201	147	702	1488	295	253
suhteellinen velkaantuneisuus	41,4	39,1	42,8	46,4	42,4	54,6	65,8	68,5	58,5	70,9	78,0
Lainat €/as	1625	1569	1648	1979	1879	2514	3696	4284	3974	4351	4967
Kassan riittävyys	11	17	11	13	4	7	16	18	14	14	34
Investointien tulo-rahoitus	116,9	78,0	-6,8	16,3	41,0	-36,3	13,6	82,7	114,0	61,2	93,9
Omavaraisuusaste	54,0	54,3	50,5	45,7	45,0	34,3	26,2	27,8	37,9	35,7	32,9
Kertynyt alijäämä €/as		329	123	11	-132	-564	-727	-388	602	531	421

Kriisikuntakriteerit (kuntal 118 §); arviointimenettely voidaan käynnistää, jos

kriteeri	tunnusluku	2015	2016	2017
alijäämä	-1.000 €/as ja edellisessä tp:ssä -500 €/as	602	1024	991
vuosikate	ilman harkinnanvaraista avustusta negatiivinen	598	738	659
tulovero-%	väh. 1,0 %-yks. korkeampi kuin kuntien painotettu keskim. (v.2016; 19,87 %)	22,0	22,0	22,0
lainamäärä	kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien lainamäärän väh. 50 %:lla (v. 2016; 6148 €/as + 50%=9,222)	7078	7409	7932
suhteellinen velkaantuminen	kuntakonsernissa yli 50 %	93,6	89,2	84,7

3.3. Investoinnit

- Talousarvion investointiosaan oli varattu määrärahoja yhteensä 1,374 m€. Investointiosan tuloarvio oli 112.000 €, jolloin nettomenoksi talousarvion mukaan muodostui 1,262 m€.
- Talousarvion toteutusvertailun mukaan investointeihin käytettiin 0,954 m€ ja tuloja kertyi 0,091 m€, joten investointiosan nettomenoksi jäi 0,963 m€. Suurimpia investointikohteita oli talonrakennuksen osalta paloaseman peruskorjaus, Kaskelan vesikatkon korjaus ja Taidekartanon vesikatko. Liikuntakeskuksen ja Puukallion välinen liikunta-alue rakennettiin.

3.4. Talouden tasapainotuksen toteutumisen arviointi

- Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.
- Kunnan taseessa 31.12.2017 ei ole kattamatonta alijäämää.
- Aikaisempina vuosina aloitettuja rakenneuudistuksia on jatkettu ja niiden vaikutukset alkavat näkyä investointien valmistuttua.

4. Yhteenveto

Vetelin kunnan oma toiminta on saatu vuoden budjettien mukaiseksi.

Pienenevä asukasmäärä ja laskevat verotulot kaventavat kunnan liikkumavaraa kehittämisen kohdalla.

Sosiaalitoimen, perusterveydenhoidon ja erikoissairaanhoidon yhteiskustannuksien nousu on saatu taittumaan. Tämä antaa omalta osaltaan talousarvioiden rakentajille näiden kulujen kohdalla tukevamman lähtökohdan.

Konserniyhtiöiden kohtuullinen taloustilanne edesauttaa kunnankin tilannetta.

Tarkalla taloudenpidolla, aktiivisella kehittämisotteella, positiivisella asenteella ja turhia riskejä kaihtaen Vetelin kunnalla on edelleen sija keskipohjalaisessa kuntakentässä.

Vetelissä 24.5.2018

Tapio Palohuhta

Salme Lempiälä

Veijo Savolainen